

Næringskomiteens høring - Prop. 119 S (2017-2018)

Takk for invitasjon!

Vi ble rammet hardt, slik Bartnes også påpekte, men korn fikk ingenting i krisepakka

Konsekvenser av tørkesommeren for kornsektoren og statskassen

Statskassen både tjener og sparer store beløp på lave kornavlinger. Utgifter til prisnedskrivning av korn erstattes av inntekter fra toll mv. ved import. I sum en bedret budsjettbalanse med over 1 milliard kroner. Dette er en vesentlig budsjettforutsetning for statsbudsjettet.

I innledningen til den fremlagte proposisjonen skriver departementet:

«Den omfattende tørkesituasjonen vil påvirke bevilgningsbehovet på overslagsbevilgninger på den løpende jordbruksavtalen vesentlig. Det vil særlig gjelde økt bevilgningsbehov på post 71 Tilskudd til erstatninger m.m. og betydelig redusert bevilgningsbehov på post 73.19 Prisnedskrivning korn og 73.20 Tilskudd til matkorn. Bevilgningsendringer på disse postene vil bli tatt inn i nysalderingen høsten 2018, når det foreligger bedre datagrunnlag.»

Den reelle årsaken er nok heller at departementet ønsker å unngå å synliggjøre størrelsene på innsparingene på de nevnte poster til prisnedskrivning av norsk korn. Dette tydeliggjøres av at det heller ikke redegjøres for de økte inntekter til statskassen, fra toll, prisutjevning og kvotesalg ved import av korn- og kraftfôrråvarer.

Datagrunnlaget vil ikke være vesentlig endret til nysalderingen. Innhøstingen er over, de som leverer direkte har levert, og endelige leveranser vil ikke foreligge før i februar/mars 2019. Gode prognoser foreligger, og benyttes ved administrering av tollvernet.

Prognoser som er tilstrekkelige for statens administrering av tollvernet, er også tilstrekkelige for budsjettering på statsbudsjettet. Vi kan ikke se noen grunn til at Stortinget ikke skal informeres om budsjettkonsekvensene av prognoser som allerede benyttes av Landbruksdirektoratet til å styre den økte importen og de økonomiske uttellingene til statskassen som markedsaktørene illegges.

KONKLUSJON 1:

Næringskomiteen bør be departementet komme med tilleggsinformasjon om redusert bevilgningsbehov til norsk korn, samt endringsforslag for disse overslagsbevilgningene og økte inntekter som følge av økt import av matkorn og kraftfôrråvarer etter tørkesommeren 2018.

Konsekvenser for kornbøndene

Kornbøndene er rammet av milliardtap, et tap som langt overgår hva staten sparer på prisnedskrivning mv. av korn.

Det burde vært forskriftsfestet automatikk at statens erstatningssatser skal følge den prisutviklingen som staten selv har vært med å forhandle fram. Slik er det ikke. Vi har en skjønnhetsfeil i vårt dokument, og beklager det. Erstatningssatsene er oppdatert i 2018. Forrige gang var i 2015. **Men satsgrunnlaget er uansett foreldet!** Målprisøkningene i siste jordbruksavtale er ikke lagt inn, og det gjøres fratrukk på gammel målpris som både er irrelevante og urimelige, særlig når disse prokuratorknepene kommer på toppen av en kraftig egenandel på 30 prosent av bruttoavlingen. For eksempel trekkes det i satsen fordi det i våte år oppstår tørkekostnader. Det er selvsagt feil å trekke for det i et tørkeår som 2018!

Økonomiske virkemidler i krisepakka skulle treffe de som er hardest rammet. Dette er ikke oppnådd i kornsektoren. Kornbønder er sannsynligvis den gruppen som er hardest rammet av økonomiske tap i inneværende avlingsår. En egenandel på 30 prosent av bruttoavling betyr at alle kornbønder minst får halvert nettoinntekten fra kornsalg. Mange taper mye mer enn det, og sågar opplever totalt underskudd.

Erstatningssatsen benyttes per kilo avlingsvikt utover egenandelen. En heving til riktig prisnivå er derfor treffsikkert mot de som opplever størst avlingsvikt. De som blir hardest rammet av feil sats er jo nettopp de som har opplevd størst tap på avlingen.

KONKLUSJON 2:

Det er fortsatt mulig for landets nasjonalforsamling å opptre ansvarlig etter tørkekrisa overfor landets kornbønder. Næringskomiteen bør be departementet om å ajourføre satsene for avlingsskadeerstatning til jordbruksavtalens målprisnivå for varer med målpris, og til tilsvarende oppdatert markedsprisnivå for andre salgsvarer.

EKSEMPEL:

Vi vil gjerne eksemplifisere dette med tall det er lettere å forholde seg til enn satser og tekniske beregninger. En stilisert kornbonde, som har 900 daa inklusive leid areal, dvs. Et snutt årsverk i korn, og med god variasjon i kornslag, vil med et avlingsnivå på 60-65 prosent av normalår tape ca. 300.000 kroner.

- Dette er selvsagt i hovedsak en følge av en egenandel på 30 prosent av **brutto** kornsalg, mens kostnadene er nesten like høye som i andre år.

Tenker vi oss den samme bonden plassert i et område med de kraftigste tørkeskadene, så vil de feilaktig lave erstatningssatsene forverre dette tapet med ytterligere ca. 70.000 kroner. Da har vi regnet et avlingsnivå på ca 25 prosent. I de verste områdene ble avlingen null.

- Poenget er at jo kraftigere du er rammet av tørken, jo dårligere erstatning får du fra staten. En prisjustering til riktig nivå for erstatningssatsene gir derfor best fordelingsseffekt mellom de som rammes.